

DEIMANTAS RAMANAUSKAS

Bronius Liesis-Naktis, Kaukas, Ėglis (1922–1949 m.)

1944 m. vasarą sovietų pajėgos, išstumdamos nacistinės Vokietijos kariuomenę, antrą kartą okupavo Lietuvą. Vėl prasidėjęs sovietinis teroras privertė prisiminti 1941 m., kai vyko masinės represijos (susidorojimai, masiniai trėmimai) prieš vietos gyventojus. Nujausdami, kas laukia, žmonės nedelsė. Nemaža jų dalis pasirinko aktyvią kovą ir pasitraukė į miškus. Kiti tapo jų padėjėjais ir ryšininkais. Trečia dalis rinkosi priešo pusę. Ketvirtoji, ir pati gausiausia, nusprendė nieko nedaryti ir niekur neprisijungti. Tačiau, kaip pastebi Aleksandras Štomas, tarp tų grupių pasitaikydavo įvairiausių žmonių: konformistų, idealistų¹. Karo pabaigoje ir pirmaisiais pokario metais pasirinkti, kuria kryptimi eiti, buvo be galo sudėtinga, bet būtina. Nuo pasirinkimo priklausė jo paties ir artimųjų likimas. Žmogus, pasirinkęs partizanų arba ryšininkų pusę, į pavojų įtraukdavo visą pažįstamų ir giminių ratą. Tačiau tai ne visus atgrasė nuo šio pasirinkimo.

Per visą aktyvų kovų laikotarpį į miškus pasitraukė daug kovotojų. Pasak Kęstučio Girniaus, nustatyti jų skaičių yra sudėtinga², tačiau žinome, kad apytiksliai žuvo 20 tūkst. kovotojų³. Nemažai partizanų žuvo kovų metu, kiti buvo užverbuoti MGB. Tretiems pavyko išgyventi net itin sunkiomis sąlygomis. Deja, didžiosios dalies šių žmonių gyvenimai mums praktiškai nežinomi. Žinių apie juos nesuteikia nei

¹ A. Štomas, Politinė sąmonė Lietuvoje ir joje atsispindinčios krašto ateities vizijos, *Laisvės horizontai*, sudarė Liūtas Mockūnas, Vilnius, 2001, p. 204–205.

² K. Girnius, *Partizanų kovos Lietuvoje*, Chicago, 1987, p. 8.

³ Prieiga per internetą: <http://genocid.lt/centras/lt/1486/a/>, [žiūrėta 2018 05 28].

istoriniai dokumentai, nei amžininkų atsiminimai.

Ne geresnė padėtis pažvelgus ir į žinomų partizanų gretas. Iš aštuonių 1949 m. Nepriklausomybės deklaracijos signatarų kiek geriau žinome tik kelis – Joną Žemaitį-Vytautą ir Adolfą Ramanauską-Vanagą. O kiti šeši vis dar skendi istorijos rūke. Todėl šio tyrimo tikslas yra rekonstruoti vieno iš tų šešių vis dar mažai žinomų partizanų – Bronislovo Liesio-Nakties gyvenimo epizodus.

Pokario laikotarpis sulaukė daug istorikų ir mėgėjų dėmesio. Parašyta daug straipsnių, išleista daug knygų. Jose nagrinėjama to meto padėtis Lietuvoje, partizaninės kovos, teroras. Tačiau atmetus visą kontekstinę historiografiją, su pasirinkta tema susijusių tekstų yra nedaug. Atskirų partizaninio karo dalyvių biografijų vos keletas⁴. O B. Liesio-Naktis sulaukė dar mažiau dėmesio. Be Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimų centro (LGGRTC) parengtos medžiagos, yra pasirodęs tik vienas straipsnis. Ypač svarbūs rašant šį tekstą buvo Nijolės Gaškaitės atlikti tyrimai, kuriuose pateikta keletas iki tol nežinomų faktų, padėjusių geriau rekonstruoti B. Liesio portretą⁵. Darbe taip pat remtasi Ričardo Čekučio, Daliaus Žygelio straipsniu, kuriame aprašomi Broniaus Liesio ir jo brolio Antano gyvenimai⁶. Tekste panaudota LGGRTC ir „Aušros“ muziejaus išleista knyga „Laisvės kovos Prisikėlimo apygardoje“, kurioje plačiai nagrinėjama prisikėlimo apygarda nuo jos įkūrimo iki sunaikinimo⁷. Rašant darbą taip pat naudotasi Šarūno Volungevičiaus tekstu apie Lionginą Baliukevičių-Dzūką, jo paliktą dienoraštį, atskleidžiantį kasdienį partizanų gyvenimą⁸.

Tyrimui pasitelktą šaltinių bazę sudaro keliolika dokumentų, saugomų Lietuvos ypatingajame archyve (LYA). Tai keli išlikę eilėraščiai,

⁴ N. Gaškaitė, *Žuvusiųjų prezidentas*, Vilnius, 2007; V. Ašmenskas, *Generolas Vėtra*, Vilnius, 1998; L. Mockūnas, *Pavargęs herojus*, Vilnius, 1997.

⁵ N. Gaškaitė, *Pasipriešinimo istorija 1944–1953 metai*, Vilnius, 2016; N. Gaškaitė, *Žuvusiųjų prezidentas*.

⁶ Prieiga per internetą: <http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2009-04-20-laisves-kryzkeles-bro-niu-liesiu-nakciai-atminti/3194>, [žiūrėta 2018 05 28].

⁷ *Laisvės kovos Prisikėlimo apygardoje*, sudarytoja Aurelija Malinauskaitė, Vilnius, 1999.

⁸ Š. Volungevičius, *Ką reiškę būti partizanų? Liongino Baliukevičiaus-Dzūko atvejis*, *Trimitas*, Nr 1, 2018, p. 25–28.

vienas apsakymas ir dokumentų nuorašai⁹, taip pat R. Kauniečio užrašyti keli kitų partizanų bei ryšininkų pasakojimai apie B. Liesį. Mažą šaltinių skaičių galima paaiškinti tuo, kad B. Liesis ilgą laiką neužėmė jokių aukštesnių pareigų bei retai dalyvavo mūšiuose. Paskirtas eiti labai atsakingas pareigas ir tapęs atsakingu už visos apygardos spaudos leidimą, B. Liesis ilgam užsidarė bunkeryje ir užsiėmė redagavimu. Yra žinoma, kad jis redagavo pirmuosius „Prisikėlimo ugnies“ laikraščio numerius. Vis dėlto juose nepalikta jokių inicialų, todėl sunku identifikuoti, kam priklausė leidinyje publikuoti tekstai. Po B. Liesio mirties, norėdami pagerbti jo atminimą, kovos draugai išleido jo paties rašytų eilėraščių rinkinį „Tegul jo nemari dvasia kalba už mus: Mirusio brolio partizano kūryba“¹⁰. Deja, atliekant tyrimą, šio rinkinio rasti nepavyko.

1922 m. balandžio 16 d. Ramygaloje, Broniaus ir Marijos Liesių šeimoje gimė du sūnūs. Vienas tėvo garbei pakrikštytas Broniaus vardu, kitas – Antano. Dar po kelerių metų šeimoje gimė dvi dukros. Šeima buvo išsilavinusi. Tėvas mokėsi kunigų seminarijoje. Įsteigus Lietuvos universitetą, jis studijavo Humanitarinių mokslų fakultete ir gavo teisę dėstyti lietuvių bei lotynų kalbas. Iki 1929 m. jis dirbo Ramygalos vidurinės mokyklos direktoriumi. Iš ten buvo perkeltas į Uteną, o dar po kelerių metų – į Jurbarką, kur iki prasidedant karui dirbo mokyklos direktoriumi. 1936 m. tapo Seimo nariu. Gyvendamas Ramygaloje B. Liesis (tėvas) buvo vietos vargonininkas ir visuomenės veikėjas¹¹. Mama Marija Juodikaitė Liesienė buvo matematikos mokytoja¹². Abu tėvai, Lietuvos patriotai, ugdė sūnų širdyse meilę Tėvynei ir klojo pamatus jų tolesniam gyvenimui.

Baigęs mokslus ir gavęs vidurinį išsilavinimą Jurbarko gimnazijoje, B. Liesis pasirinko žurnalistikos studijas Vytauto Didžiojo universitete.

⁹ *Lietuvos ypatingasis archyvas* (toliau – *LYA*), f. K-5, ap. 9, b. 3, f. 50-61.; f. K-5, b. 13, f. 207, 212, 226-227, 237; *Laisvės kovų ir netekčių metai*, d. II, sudarytojas R. Kaunietis, Vilnius, 2016, p. 549-550.

¹⁰ Autoriui žinomas tik pats faktas, leidinio rasti nepavyko.

¹¹ A. Astramskas, Ramygalos parapija ir valsčius XIX a., *Ramygala*, Vilnius, 2016, p. 71.

¹² Ten pat, p. 71.

Vis dėlto studijuoti teko neilgai. 1940 m. vasarą Sovietų Sąjungai okupavus Lietuvą ir vykdant masinius Lietuvos gyventojų trėmimus, visa šeima, išskyrus brolių Antaną ir jį patį, buvo išstremta į Rešiotų koncentracijos lagerį Krasnojarsko srityje. Iš tremties gyva grįžo tik viena sesuo. Tėvas mirė nepaėjęs nė metams. Vėliau mirė ir mama su dukra. R. Kauniečio sudarytuose partizanų prisiminimų knygoje užfiksuotas toks ryšininkės Leonoros Grigalavičiūtės-Remigijos pasakojimas:

Abu tėvai mokytojavo Krekenavos progimnazijoje. Vėliau šeima persikėlė į Jurbarką, ten tėvas dirbo Jurbarko gimnazijos direktoriumi. Sesuo Danutė irgi mokėsi Jurbarko gimnazijoje, už brolius buvo jaunesnė. 1941 m. jų šeima buvo išstremta į Sibirą. Vėliau Bronius iš vienos moters, kuri buvo pabėgusi iš Sibiro, sužinojo, kad jos bėgo kartu su Danute, bet kelionėje išsiskyrė¹³.

Tikėtina, kad šis veiksnys galėjo nulemti tolesnį brolių pasirinkimą ir nusistatymą. Prasadėjus nacių okupacijai, Bronius kartu su broliu Antanu įstojo į pogrindyje veikusią Kazio Veverskio įkurtą Lietuvos laisvės armiją (toliau – LLA). Ši organizacija labiausiai žinoma kaip palaikiusi kovą tiek prieš nacių, tiek prieš sovietus. Karui pakrypus nacių nenaudai ir sovietams artėjant Lietuvos link, broliai išsiųsti į Vokietijoje veikusią žvalgų mokyklą FAK-203, kad įgautų partizaninės kovos pagrindų ir parūpintų amunicijos. Taip tuos įvykius atsimena Leonora Grigalavičiūtė-Remigija:

Apie pasitraukimą į mišką man pasakojo pats Bronius. Paskutiniaisiais vokiečių okupacijos metais Kaune jie užsiregistravo į desantininkų m-lą ir pateko į Vokietiją. Vokietijoje pusę metų jie buvo mokomi, po to iš lėktuvų trejukėmis permesti kaip desantininkai į Lietuvos teritoriją¹⁴.

Karui artėjant į pabaigą, lietuvius, kurie mokėsi panašiose mokyklose, pradėta siųsti į Lietuvos teritoriją. Taip grįžo ir broliai.

Bronių ir Antaną išmetė kažkur ties Baisogala. Aprengti jie buvo

¹³ *Laisvės kovų ir netekčių metai*, d. II, p. 549.

¹⁴ Prieiga per internetą: <http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2009-04-20-laisves-kryzkeles-bro-niui-liesiui-nakciai-atminti/3194>, [žiūrėta 2018 05 28]; *Laisvės kovų ir netekčių metai*, d. II, p. 549.

rusų karininkų uniformomis su leitenantų antpečiais¹⁵.

Kartu su jais nusileido ir V. Sabaliauskas. Prieš išvykstant iš Vokietijos, FAK-203 mokykloje dirbęs LLA narys ltn. Juozas Jurkūnas davė nurodymus užmegzti ryšius su LLA ir Lietuvių Fronto (LF) struktūromis Raseinių krašte. Jis taip pat perdavė turėtas ryšio priemones¹⁶. Pagal išleistus LLA nurodymus, visi grįžę desantininkai, kurių buvo apie 200, turėjo besąlygiškai paklusti Lietuvoje besikuriančioms pagrindžio struktūroms, taip siekiant konsoliduoti pasipriešinimą. Tačiau Abvero¹⁷ mokyklų kursantų buvo per mažai, kad paveiktų buvusią padėtį.

Nusileidus reikėjo greitai rasti, kur apsistoti. Ieškodami išeities ir vilkėdami rusų karininkų uniformas, broliai nusprendė apsimesti Raudonosios armijos kariuomenės pabėgėliais. Užėję į vieną vietos dvarą ir prisistatę kariuomenės pabėgėliais, broliai paprašė priimti juos iki vakaro, kol sutems. Ten buvusiems gyventojams, tėvams ir dukrai, broliai uždraudė išeiti į lauką, nes bijojo būti įškūsti. Tačiau „po pietų šeimininkas ėmė prašyti nors dukterį išleisti pašert gyvulių, ir ją išleido“. Išleista mergina iškart nubėgo ir viską pranešė čekistams¹⁸. Greitai pastatą apsupo kariuomenės dalinys. Prasidėjus šaudymui broliai nepasimetė. Tačiau susidariusios įtampos neatlaikė V. Sabaliauskas, jis išėjo į lauką ir pasidavė čekistams. Taip pat papasakojo, kiek name yra partizanų, ginklų ir šaudmenų. Tuo momentu broliai išbėgo pro galines duris ir pasislėpė už medžių. Apibėgę aplinkui, broliai bandė ramiai įsilieti į priešų būrį, bet juos iš karto sustabdė rusai ir paklausė, kas jie. Broliai nepasimetė ir atsakė, kad savi, o priėję prie būrio atsistoję kartu.

¹⁵ Ten pat, p. 549.

¹⁶ Ten pat, p. 550; prieiga per internetą: <http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2009-04-20-laisves-kryzkeles-broniui-liesiui-nakciai-atminti/3194>, [žiūrėta 2018 05 28].

¹⁷ Abveras (vok. *Abwehr* – kontržvalgyba) – Vokietijos armijos slaptoji žvalgyba, veikusi 1921–1945 m.

¹⁸ Čekistas – ČK (rus. *ЧК*, sutrumpinimas iš rus. *Всероссийская чрезвычайная комиссия по борьбе с контрреволюцией и саботажем при Совете народных комиссаров* – Visos Rusijos ypatingoji komisija kovai su kontrrevoliucija ir sabotažu prie Liaudies komisarų tarybos) – Ypatingosios komisijos, įkurtos Rusijoje 1917 m. gruodžio 20 d., agentas. Nors vėliau ši organizacija keitėsi, tačiau pavadinimas „čekistas“ buvo toliau vartojamas visuomenėje kaip slapto agento sinonimas. Pokario Lietuvoje „čekistais“ buvo dažniausiai vadinami sribai, karšiais NKVD-MGB agentai ir t.t.

Minaičių kaime esančios Miknių sodybos svirnas, po kuriuo buvo įrengtas bunkeris. Tarpduryje stovi to meto liudininkė J. Mikniūtė. Rekonstrukcija. 2018 m. balandžio 30 d. Aut. Deimantas Ramanauskas.

Tada broliai pakišo mintį, kad „banditai“, ko gero, perbėgo į daržinę ir pasiūlė jiems nueiti pažiūrėti. Niekas nedrįso. Tada patys broliai nuėjo prie pastato šaukdami „Zdavaites, Zdavaites!“ Užėję už daržinės galo, leidosi bėgti. Nors iš lėktuvo buvo išmesta ir ryšio technika, bet jos ieškoti broliai nesiryžo¹⁹.

Po šio įvykio broliai suprato, kad likti vienoje vietoje nesaugu, ir pasitraukė į pietus, kur prisijungė prie Pietryčių Žemaitijos partizanų. Greičiausiai būtent ten jie abu susipažino su būsimojo Lietuvos laisvės kovų sąjūdžio (LLKS) vadovu Jonu Žemaičiu-Vytautu. Prabėgus keleriems kovos metams, 1947 m. lapkričio mėnesį B. Liesis-Naktis

¹⁹ *Laisvės kovų ir netekčių metai*, d. II, p. 549–550.

Bunkeris Minaičių kaime, Miknių sodyboje, kuriame 1949 m. vasario 16 d. visuotinio partizanų vadų suvažiavimo metu buvo pasirašyta Lietuvos Nepriklausomybės deklaracija. Rekonstrukcija. 2018 m. balandžio 30 d. D. Ramanausko nuotr.

kartu su Petru Bartkumi-Mažrimu gavo labai rimtą užduotį – organizuoti apygardą. Naujasis darinys turėjo užimti teritoriją tarp Žagarės ir Jurbarko, bei tapti jungiamuoju saitų su kitomis apygardomis. Knygoje „Lietuvos partizanai 1944–1953 m.“ rašoma, kad apygardos branduoliu tapo Voverės ir Atžalyno rinktinės, veikusios atitinkamai Jonišio, Šiaulių ir Radviliškio apylinkėse. Taip pat į apygardą turėjo būti įtrauktos Žalioji ir Povilo Lukšio rinktinės (1948 m. viduryje pervadinta į Maironio)²⁰. Apygardos štabas buvo suformuotas jau 1948 m. kovą, o balandžio 1 d. buvo paskelbtas įsakymas Nr. 1, kuriuo įteisintas naujos apygardos, pavadintos Prisikėlimo, įkūrimas. Pradžioje

²⁰ N. Gaškaitė, A. Kašėta, D. Kuodytė, B. Ulevičius, *Lietuvos partizanai 1944–1953 m.*, Kaunas, 1996, p. 274.

buvo palikti galioti Kęstučio apygardos norminiai aktai²¹. Perimdami J. Žemaičio-Vytauto taktiką, naujos apygardos štabo nariai nusprendė įsirengti kelis pagrindinius bunkerius Radviliškio–Kairių apylinkėse. Ypač gerai buvo įrengtas bunkeris Dambrausko sodyboje. Įėjimas buvo iš negyvenamos namo dalies, vidus apkaltas lentomis, atvesta elektra. Būtent šiame bunkeryje įsikūrė B. Liesis kartu su L. Grigoniu. Čia buvo redaguojamas apygardos laikraštis „Prisikėlimo ugnis“. LYA yra išlikę pluoštas apygardos dokumentų nuorašų, pažymėtų „Nakties“ slapyvardžiu. Tikėtina, kad nuorašus darė B. Liesis-Naktis tame pačiame bunkeryje²². Pirmuoju apygardos vadu buvo išrinktas P. Bartkus-Mažrimas, tačiau po keturių mėnesių jis buvo pakviestas dirbti štabo viršininku Vieningos laisvės kovos organizacijoje (VLKSO). Tuo tarpu apygardos vadu buvo išrinktas Leonardas Grigonis-Užpailis, o štabo viršininku – B. Liesis-Naktis. 1948 m. pabaigoje didžiulėmis J. Žemaičio-Vytauto pastangomis buvo suformuotos pagrindinės partizaninės kovos kryptys, pradėtas kurti būsimos LLKS statutas. Šią temą puikiai yra išnaginėjusi Nijolė Gaškaitė monografijoje „Žuvusiųjų prezidentas“. Galima tik pabrėžti, kad prie organizacinio partizanų darbo prisidėjo ir B. Liesis. Kaip pažymima minėtoje monografijoje, J. Žemaitis-Vytautas, jau suimtas ir 1954 m. ruošdamasis gynybai sovietų režisuotame teisme, paprašė: „Ginantis savo byloje man būtina pasinaudoti kai kuriais duomenimis, esančiais žemiau nurodomuose pagrindinio dokumentuose.“ J. Žemaitis-Vytautas iš viso pateikė šešių dokumentų sąrašą, kuriame ketvirtuoju numeriu nurodomas LLKS baudžiamųjų nuostatų projektas, parengtas LLKS prezidiumo nario Nakties (B. Liesis)²³. Prezidiumo nariu B. Liesis tapo 1949 m. vasario mėn., visų Lietuvos partizanų vadų suvažiavimo Minaičių kaime metu (1949 m. vasario 2–22 d.). Jis dalyvavo įkuriant LLKS ir buvo vienas iš suvažiavimo metu pasirašytos Nepriklausomybės deklaracijos kūrėjų bei

²¹ Ten pat., p. 274.

²² LYA, f. K-5, ap. 9, b. 3, f. 50–61.

²³ N. Gaškaitė, *Žuvusiųjų prezidentas*, p. 384.

signatarų. Pasibaigus suvažiavimui ir visiems išsiskirsčius, B. Liesiui žygiuoti toli nereikėjo. Visai šalia, už keleto kilometrų Užpalių miške buvo įrengtas vienas pagrindinių Prisikėlimo apygardos bunkerių. Nežinia, ar B. Liesis grįžo ten, ar slėpėsi kur kitur. Tačiau jis nenujautė, kad gyventi liko jau nedaug. 1949 m. rugpjūčio 13 d. B. Liesis-Naktis kartu su P. Bartkumi-Žadgaila ir dar keliais partizanais žuvo²⁴.

1950 m. lapkričio 23 d. LLKS tarybos prezidiumas Bronių Liesį-Naktį už nuopelnus partizaninėje kovoje apdovanojo I ir II laipsnio Laisvės kovos kryžiais (po mirties). Atgavus nepriklausomybę, 1998 m. gegužės 19 d. Lietuvos Respublikos Prezidento dekretu B. Liesiui buvo suteiktas Vyčio Kryžiaus I-ojo laipsnio ordinas (po mirties)²⁵.

Atskirai galima kalbėti apie B. Liesio kūrybą ir jo indėlį vykdant sklandos darbus, kurie daugiausia buvo susiję su apygardoje pasirodžiusia spauda. Jis buvo vienas iš nedaugelio partizanų, studijavusių žurnalistiką ir gavusių specialių leidybai reikalingų žinių. Taigi buvo paskirtas redaguoti laikraštį „Prisikėlimo ugnis“. B. Liesis taip pat pasižymėjo kaip poetas bei rašytojas. Deja, B. Liesio kūrybos išliko nedaug. Pavieniai jo eilėraščiai pasirodė leidiniuose „Prie rymančio rūpintojėlio“, „Kovos keliu žengiant“. Po B. Liesio mirties, siekiant įamžinti jo atminimą, draugai partizanai išleido nedidelį jo kūrybos rinkinį „Tegul jo nemari dvasia kalba už mus: Mirusio brolio partizano kūryba“²⁶. Iš likučių, kurie pasiekė mus, galima susidaryti bent jau apibendrintą suvokimą, kokios temos buvo svarbiausios B. Liesiui.

Partizanų poezijoje dažni buvo kovos ir skausmo vaizdai. Pabrėžiamas pragaištingas žmogaus likimas sovietinėse „girnose“. Šie motyvai atsispindi ir B. Liesio eilėraštyje „Daina“, kuris buvo parašytas 1946–1947 m. žiemą:

Per mišką dainuodamas pralekia vėjas,
Paliesdamas eglių viršūnes sparnu.

²⁴ *Laisvės kovotojų prisiminimai*, d. IX, sudarytojas Romas Kaunietis, Vilnius, 2014, p. 388.

²⁵ Prieiga per internetą: <http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2009-04-20-laisves-kryzkesles-broniui-liesiui-nakciai-atminti/3194>, [žiūrėta 2018 05 28].

²⁶ Straipsnio autoriui žinomas tik pats išleidimo faktas, leidinio rasti nepavyko.

Giria ima gausti – tai vėtra artėja:
Už valandos siaus čia visu smarkumu.

O tarp dainos vėjo ir miško ošimo
Girdėt lig rauda, ar lig verksmas žmogaus;
Sesutė tai verkia liūdna, nusminus
Prie aukšto kapelio brolelio brangaus²⁷.

Partizanų kūryboje dažnai atsiskleidžia ir asmeniniai išgyvenimai bei artimųjų netektys. Tą puikiai galime pastebėti Liongino Baliukevičiaus-Dzūko dienoraštyje. Viename iš įrašų partizanas pripažino, kad dažnai galvojo apie žuvusius kovos draugus. Dažnai prisimindavo gero draugo Vaclovo Voverio-Žaibo netektį. Kaip pažymi Š. Volungevičius, tokiose dienoraščio vietose eilutės buvo pilnos jautraus apgailestavimo ir ilgesio²⁸. Tai aktualu ir B. Liesio-Nakties kūriniams. Ypač skaudžių išgyvenimų patyrė jo šeima. Kaip minėta straipsnio pradžioje, jo mama, tėtis ir sesuo 1941 m. birželį buvo ištremti į Sibirą. Abu tėvai ten mirė. Šį skausmą B. Liesis bandė perteikti kūryboje:

Praeities rūkuose –
Atminimų gėlės,
Praeities rūkuose –
Myliai šešėliai

Dar akyse stovi
Atvaisdas motulės,
Dar ausyse skamba
Mielas „čiū-čia liū-lia“

– Ak, už ką, Dievuli,
Atėmei motulę,

²⁷ *LYA*, f. K-5, ap. 9, b. 13, f. 207.

²⁸ Š. Volungevičius, Ką reiškė būti partizanu? Liongino Baliukevičiaus-Dzūko atvejis, *Trimitas*, Nr. 1, 2018, p. 26.

Mamą mėlynakę?
 Ką jos meilė reiškia,
 Kad supranta aiškiai,
 Tiktai jos netekę²⁹.

Ne visa partizanų kūryba buvo nukreipta tik į liūdnas – netekties, skausmo, kovos, išdavystės temas. Dažnai joje prasiskleisdavo ir optimizmas, džiaugsmas, pakili nuotaika ir motyvacija kautis. Tokie eilėraščiai neleisdavo užmiršti, kad gyvenimas gali būti ne tik niūrus, yra ir šviesioji pusė. Tai buvo ypač svarbu partizanams, kurie per dienas, praleistas bunkeriuose, galėjo prarasti net ir menkiausią viltį. Apie tai rašė ir B. Liesis eilėraštyje „Pogrindžio žodis“:

Kovos dvasia kad nublanktų,
 Nauja jėga bet pasirodyt,
 Visus dorus tautiečius lanko
 Lietuvių pogrindinis žodis

Slaptingų eglių gludumoje
 Kovų šešėliuos pagimdytas
 Jis eina skelbt lietuvių tautai,
 Kad sutemos bus išblaškytos

Kad greit tauta iš miego kelsis,
 Kad aušta jau giena³⁰, šventę,
 Kad laisvė į duris tuoj belsis.
 – Pakilk, lietuvi, lig šiol kentęs!

Žiūrėk: – ugninės laisvės žaros
 Jau apima dangaus židrynę,
 Pikti šešėliai žeme driekias-
 Danginas, ir visoj tėvynėj

²⁹ *LYA*, f. K-5, ap. 9, b. 13, f. 212.

³⁰ Diena?

Tik skamba įrankios karo dainos,
Girdėt trimitai, dunda būgnai,
Tai plečias pogrindinio žodžio
Įžiebtos Laisvės Kovos Ugnys!³¹

Mūsų dienas pasiekė ir vienas B. Liesio rašytas straipsnis „Lietuvos inteligentijai“³². Jame autorius išsakė savo poziciją to meto Lietuvos inteligentijos atžvilgiu. Tekste negailima karčios kritikos lietuviams inteligentams. B. Liesis straipsnyje išskėlė kelis jam rūpimus klusimus: „Kur gi didžioji tautos elito – inteligentijos – dalis?, kodėl taip yra?“ Bandydamas atsakyti į pirmą klausimą, B. Liesis konstatavo, kad:

Tiesa, daugelis lietuviškosios šviesuomenės, grįžtančio raudonojo slibino pabūgę, pabėgo Vakaruosna. Tačiau dar daugiau liko. Su liūdesiu tenka konstatuoti, kad didelė dalis mūsų inteligentijos laikosi nuošaliai nuo tautos vedamos išsilaisvinimo kovos.

Dar labiau apgailestaudamas autorius pabrėžė, kad „kai kurie iš jų net – sąmoningai ar nesąmoningai laikosi pasyvios opozicijos laisvės kovos sąjūdžio atžvilgiu“³³. Į antrąjį klausimą „kodėl taip yra?“ rasti atsakymą buvo beveik neįmanoma. Antroje teksto dalyje autorius bandė apeliuoti į inteligentų jausmus, sugėdinti:

viešose tribūnose šaukėt: geriau garbingai kristi, negu negarbingai tarnauti. Vokiečių okupacijos metu, kai galėjote be didesnės rizikos reikšti savo patrijotizmą, dėjotės dideliais kovotojais. Šiandien radote geriau nuo tokios kovos atsisakyti ir ieškote tokiam savo elgesiui pagrįstų pasiteisinimų³⁴.

Tekstą autorius užbaigė ilga citata iš Vinco Kudirkos straipsnio, kuriame taip pat siekiama paliesti žmogaus emocijas. Iš šio teksto, parašyto 1946 m. pavasarį, galime spręsti, kad B. Liesis labai sielojosi dėl tokio dalies lietuvių inteligentų pasirinkimo.

Partizanas B. Liesis-Naktis buvo jaunas, jautrus, kovoti pasiryžęs

³¹ *LYA*, f. K-5, ap. 9, b. 13, f. 237.

³² Ten pat, f. 226.

³³ Ten pat.

³⁴ Ten pat, f. 227.

žmogus. Išlikę eilėraščiai ir kiti partizano darbai atskleidžia asmens trapumą didžiųjų sukrėtimų metu. Tačiau kartu parodo ir tai, kad tokiu metu taip pat galima išlikti žmogumi. Būdamas vos 21 metų, B. Liesis pasirinko savo kelią, kuris vedė per sunkių išbandymų labirintą. Eidamas juo B. Liesis paliko ryškų pėdsaką partizaninio pasipriešinimo istorijoje, kuris mums visada primins, dėl ko buvo kovota.